

Odborná literatura a labyrint knižního trhu

Jarmila Kučerová
Knihovna Národního muzea

Knihovna Národního muzea

- druhá největší veřejná vědecká knihovna s historickými fondy v ČR
- 3,6 mil. svazků
- součást Národního muzea
  - příspěvková organizace
  - plátce DPH (bez možnosti DPH odečíst)
  - 25 odborných oddělení
  - zejména historie a přírodní vědy

Hlavní otázky nákupu

- *CO .....*
- *ZA CO.....*
- *PRO KOHO .....*
- *JAK .....od koho*

Vědecké a odborné publikace pro Národní muzeum

- obory - dle zaměření NM – viz dále
- převážně primární publikace - ve smyslu původní
- druhy:
  - knižní publikace (monografie, vědecké příručky
  - seriálové publikace (odborné časopisy, sborníky vědeckých prací)
  - speciální dokumenty:
    - konferenční materiály, mapy
- forma: převážně tištěné
- dostupnost:
  - běžně dostupné na trhu
    - » publikace velkých nakladatelství
  - obtížně dostupné
    - » publikace menších vědeckých společností
    - » bohužel často i publikace muzeí, galerií

Obory přírodovědné

- mineralogie, petrologie, paleontologie
- mykologie, botanika, entomologie, zoologie, antropologie

» zejména literatura taxonomická

Obory společenskovední

- prehistorie a protohistorie, archeologie, české a světové dějiny, národopis, numismatika, dějiny divadla, dějiny sportu, archivnictví
- pomocné vědy historické, regionální literatura, dějiny věd, dějiny novinářství, knihovnictví, knihověda (rukopisy, staré tisky, knižní kultura), literární věda, muzeologie

Finanční zdroje nákupu literatury

- Tzv. placený povinný výtisk (PPV)
  - dotace na nákup domácí neperiodické literatury pro základní knihovnu KNM ... 750 tisíc Kč
- **Tzv. centrální rozpočet NM na nákup knih**
  - rozpočet na nákup domácí i zahraniční literatury pro odborná odd. NM a studovnu KNM
..... 750 tisíc Kč
- Grantové prostředky
  - Nepravidelné posílení rozpočtu

Centrální rozpočet - struktura

Centrální rozpočet na nákup odborné literatury 2008

	počet titulů	cena celkem	cena celkem v %
časopisy ČR	200	130 000,00	17%
časopisy zahr.	60	400 000,00	53%
knihy ČR	144	89 000,00	12%
knihy zahr.	76	131 000,00	18%
celkem		750 000,00	100%

Časopisy

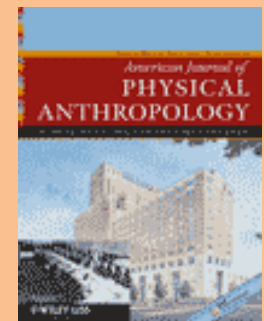
- téměř $\frac{3}{4}$ rozpočtu (zahr. více než $\frac{1}{2}$)
- průměrná cena
  - časopis ČR ..... 650,- Kč/1 rok
  - časopis zahr. .... 6 700,- Kč/1 rok

... avšak:

28 000,- Kč

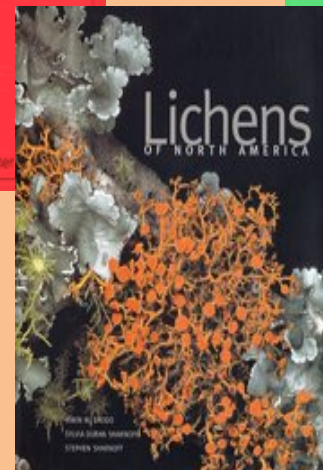
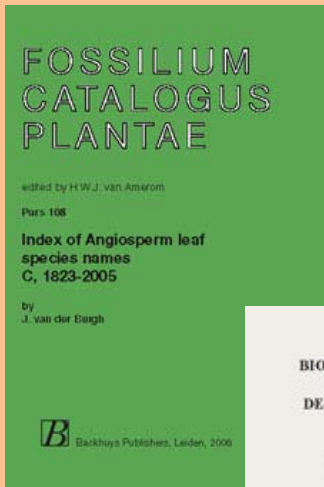

73 000,- Kč

Knihy

- Encyklopedie, knižní kontinuace, příručková díla, monografie, vědecké sborníky, soupisy sbírek ..... zejména zahraniční:

Databáze

- **Lexikon českých výtvarníků** (10 tisíc Kč)
/Společnost pro současné umění/
- **GeoRef** (25 tisíc Kč)
/American Geological Institute /

.....další databáze jsou hrazené z jiných zdrojů

(z prostředků na vědu, v rámci konsorcií,....:

JSTOR- retrospektivní archiv vybraných vědeckých časopisů, databáze EBSCO ...)

Uživatelé

- specifika nákupu odborné literatury -

- **odborná veřejnost**

- » Studovna, MVS, kopie článků, ...

- **odborní pracovníci NM:**

- **úzce specializovaná literatura**

- » vyšší náročnost na akvizici

- **adresnost objednávek**

- » více dotazů na průběh objednávky

- » požadavky na přednostní zpracování ...

Dodavatelé

- distributoři
- knihkupci
- vydavatelé

» zvláštní kategorie = **vydáno vlastním nákladem**

společné rysy pro zahraničí i ČR:

- žádný distributor
- rozšiřuje sám autor
- často osobně, žádá platbu ihned, nemá řádné doklady
- pokud jde o staršího člověka, jsou na něho nároky ohledně náležitostí účetních dokladů složité a knihu raději daruje

Dodavatelé

- hlavní hlediska pro jejich výběr-

- zaměření (obecné, oborové, ...)
- ceny, slevy, doprava zdarma
- způsob platby
  - faktura - platba předem
  - faktura a zboží zároveň
    - » u zahr. lit. - nejlépe faktura od „českého dodavatele“
tj. platba v Kč
  - dobírka, nákup za hotové
- rychlost a způsob dodání

Dodavatelé

– další závažná kritéria pro výběr -

- stálá spolehlivá spolupráce
    - důležitá např. u tzv. knižních kontinuací (sledování vydání nových svazků, příp. projednání termínu platby dle našich možností, ...)
  - nabídkové seznamy – dle našeho zaměření
  - upozornění na významné novinky e-mailem
  - „hlídání“ našich desiderát
- »to vše dohromady! (nejen slevy!)**

Dodavatelé periodik ČR

- stále velká roztržitost distribuce pro naše tituly:

Počet dodávaných titulů periodik	počet dodavatelů	typ dodavatele
5 a více titulů	6	velký distributor: <i>Mediaservis. SEND, A.l.l. Production, DUPRESS, MYRIS TRADE</i>
1- 4 tituly	18	drobný distributor či větší vydavatel
1 titul	71	vydavatel

- časté změny:

» obnovovací objednávky každý rok - umožní zachytit změny včas

Dodavatelé zahr. periodik

- 1 velký dodavatel: EBSCO

- počet titulů: 56
- finanční objem: 390 tisíc

- 3 menší dodavatelé pro Slovensko, Bulharsko

- počet titulů: 6
- finanční objem: cca 10 tisíc

Dodavatelé zahr. periodik

- výhody nákupu u velkého dodavatele -

– **koncentrace činností** - objednávky, urgency, ...

– **možnost rozvržení plateb** - snazší „uhlídání“ rozpočtu

– **více služeb pro zákazníky:**

společnost EBSCO má systém EBSCONET:

- **správa předplatného**
- **podrobné informace o všech nabízených titulech (300 tisíc titulů)**
  - včetně harmonogramu vydávání a distribuce
  - propojení na vydavatele, knihovní katalogy
  - informace, zda jde o recenzovaný časopis

» **cenný zdroj pro akvizici zahraničních periodik vůbec**

Dodavatelé neperiodických publikací

- **především:** internetová knihkupectví
- **zčásti:** kamenná knihkupectví, vydavatelé ...

» POSTUP PŘI VÝBĚRU DODAVATELE:

- odborný pracovník požádá o titul a sdělí (příčinnivě) i kontakt na vydavatele
- ověřím, zda titul nemá i některý „můj“ stálý dodavatel
- pokud nemá a je nutné objednat u nového dodavatele, pak zvážit, zda
  - bude spolupráce častější? ..... zaregistrovat se do on-line obchodu
  - jde o jednorázový nákup?..... neregistrovat se, objednat e-mailem (řada el. knihk. na toto řešení přistoupí, třebaže ho nenabízí)

Neperiodické publikace ČR

- hlavní dodavatelé -

- **KOSMAS – INTERNETOVÉ KNIHKUPECTVÍ**

- **společenskovední literatura**
- **informace o nedostupných titulech**
  - u knih, které nejsou v nabídce nebo jsou právě rozebrané, lze žádat o informování, až bude titul dostupný
- **slevy 20%**
- **poštovné se hradí**

Neperiodické publikace ČR

- hlavní dodavatelé -

PRODEJNA ACADEMIA – KAMENNÝ OBCHOD

- odborné knihkupectví zaměřené především na přírodní a společenské vědy
- **faktura zároveň se zbožím**
- **slevy:**
  - produkce Academia 20%
  - produkce jiných vyd. 10%
- **doprava zdarma**
- **další služby:**
  - » doobjednání titulů, které právě nejsou na skladě – dle našich požadavků

Neperiodické publikace ČR

- další dodavatelé -

- tituly z oborů, které nelze získat u našich hlavních dodavatelů
  - » např. sport – např. Kanzelsberger
- tituly, které lze výhodněji objednat u vydavatele
  - » slevy (např. až 25%)
  - » odběr celé edice
- tituly, které nikdo jiný, než vydavatel, nedodává

Zahraniční neperiodické publikace

- nabídky, informace -

- forma nabídek
  - dříve: tištěné katalogy nakladatelů
  - dnes: nabídky on-line
- další nástroje orientace na trhu:
  - nabídkové seznamy dodavatelů – výběrové tematické bibliografie
  - ověřování údajů:
    - » zahraniční internetová knihkupectví - Amazon, Buchhandel
    - » souborné katalogy - „Karlsruhe“ (Der Karlsruher Virtuelle Katalog /KVK/) .....

Zahraniční neperiodické publikace

-naše hlavní zásady -

- **dodavatelé se sídlem v ČR**
  - lze platit v Kč, odpadají nároky na kapacitu potřebnou k vyřizování celních záležitostí, ...
- **počet - 2-3 firmy**
- **nákup on-line**
- **kombinace několika hlavních dodavatelů s různými vlastnostmi:**
  - jeden - rychlý, pohotový, avšak zejména pro aktuálně vydanou literaturu
  - druhý – o něco delší lhůty, avšak ochota opatřit i obtížně dostupné tituly – dříve vydané, příp. i použité
  - další – specializace na určitý obor

Zahraniční neperiodické publikace - hlavní dodavatelé -

- **STARMAN**

STARMAN BOHEMIA

- **velmi operativní vyřizování objednávek**
  - » rychlé zjištění cen
  - » faktury e-mailem
- **slevy u grantů**
  - » 15%
- **výhody internetového knihkupectví**
  - možnost sledovat:
    - » stav objednávek – termíny dodání
    - » faktury, zálohy

Zahraniční neperiodické publikace - hlavní dodavatelé -

- **SIGNET**   **Signet i.b.s. Praha**
  - nabídkové seznamy
    - výběrové bibliografie zahraniční literatury
      - » např. bohemika, historie, nihovnictví, památková péče....
    - novinky
    - mimořádné nabídky zlevněných titulů
  - výborná spolupráce u knižních kontinuací
    - » upozorňování na další vyšlé svazky
  - desiderata – individuální sledování

Zahraniční neperiodické publikace - hlavní dodavatelé -

- **SLOVENSKÁ KNIHA**

- pravidelné nabídky novinek (s anotacemi)
- průběžné informování o objednaných titulech
- ochota dodávat obtížně dostupné tituly
- dodávání na fakturu, sleva 10%, ...

Závěr.... aneb:

jak zvládnout nákup odborné literatury a mít z toho radost?

- **OTÁZKY:**

- » Jak se poprat s úskalími nákupu odborné literatury?
- » Jak se vyznat v dnešní bohaté nabídce?
- » Jak uhlídat rozpočet v rámci své (nízké) pracovní kapacity?

- **ŘEŠENÍ:**

- **kumulace objednávek**

- stálí dodavatelé - distributoři, internetová knihkupectví
- pokud nelze jinak - pak jednotlivá nakladatelství

- **stálá spolupráce**

- důvěra - dodání knihy s fakturou....
- zvýšená péče o zákazníka
- ..... tj. nejen slevy!

- **upřednostnění dodavatelů se sídlem v ČR**

- světová internetová knihkupectví slouží hlavně k ověřování údajů

Jarmila Kučerová
Knihovna Národního muzea
jarmila_kucerova @ nm.cz
www.nm.cz